

Vypínání webů: „Doporučení“ vlády není „příkaz“. Šílené zdůvodnění, návrat před Listopad, varuje Žantovský

- CZ24 News | 12. srpna 2023

ČESKO: Velmi zásadním okamžikem pro vývoj naší demokracie je verdikt Nejvyššího soudu, že vláda nebo podobný orgán tohoto typu může doporučit příslušným provozovatelům, aby ty či ony informace nepustily do světa. „To vrací náš dnešní svět do časů před listopadem 89,“ říká pro ParlamentníListy.cz Petr Žantovský. Také ho fascinuje, jak málo novinářů se ptá, co bylo podstatou procesů, které jsou teď připomínány soudci Robertu Fremrovi, protože politika to nebyla. Pozornosti neujde ani ministrem Ivanem Bartošem lehce naznačená korupce v případě autorského zákona.

Středečním rozhodnutím Nejvyššího soudu o zamítnutí kasační stížnosti Institutu H21 a sdružení Otevřená společnost začíná pravidelný přehled mediálních zajímavostí. „Kasační stížností se ohrazovaly proti loňskému vypnutí několika webů jako například Protiproud, Aeronet či První zprávy v souvislosti s tím, že propukla válka na Ukrajině. [Zdůvodnění Nejvyššího soudu](#) je naprosto dramaticky šílené a vrací náš dnešní svět do časů před listopadem 89. V odůvodnění zamítnutí té stížnosti stojí formulace typu, že vláda vlastně nikomu nenařídila žádné restriktivní kroky, jenom je doporučila a také zdůvodnila, že by bylo dobré ve velmi kritické mezinárodní situaci pozastavit určitý typ informací či dezinformací, aniž by definovala, jaký v tom v daném kontextu činí rozdíl, a nechává to na soukromých subjektech, které se zabývají distribucí internetového obsahu,“ uvádí pro ParlamentníListy.cz Petr Žantovský.

V tomto případě šlo o zájmové sdružení právnických osob CZ.NIC. „Ještě druhý den dostalo toto sdružení velmi výrazné doporučení od bezpečnostních orgánů, a to svědčí o tom, že mělo dojít k vypnutí těch ‚závadných‘, ‚škodlivých‘ webů. CZ.NIC učinilo to, co učinilo, vypnulo z minuty na minutu několik webů. Nejprve jich bylo osm, pak jejich počet rostl. Kvůli tomu pak probíhal soudy, jejichž podstatou bylo právo na svobodu slova, ale i ohrožení ekonomického výsledku těch provozovatelů. Otevřená společnost a Institut H21 to vzaly od toho absolutně nejlogičtějšího konce, od Ústavní listiny práv a svobod, jejíž článek 17 zajišťuje až na naprosto nepatrné výjimky absolutní a ničím nekorigovatelnou svobodu získávání a šíření informací všemi způsoby a bez ohledu na hranice a technologie,“ připomíná mediální analytik.

Nepustit informace k lidem podle Nejvyššího soudu lze

Ona výjimka tkví v paragrafu, který říká, že je přípustná v případě, že by se touto činností ohrozila bezpečnost státu. „Nemám zato, že by se, ale může to být jen můj soukromý názor, činnost těchto webů nějak dotýkala bezpečnosti našeho státu. Tyto weby jen přinášely jiné informace než mainstreamová média, jejichž informace byly odvozeny od státní doktríny zahraniční politiky a vládního směřování. To je velmi zásadní okamžik pro vývoj naší demokracie, protože nám jeden z nejvyšších soudních institutů potvrzuje, že vláda nebo nějaký podobný orgán tohoto typu, třeba Bezpečnostní informační služba nebo já nevím kdo, vojenská kontrarozvědka, může dát doporučení pro tyto provozovatele nebo jiné instituce, aby v zájmu lidového blaha ty či ony informace do světa nepustily a jakýmkoli způsobem tomu zabránily,“ upozorňuje Petr Žantovský.

Srovnání s dobou před rokem 89 použil i proto, že komunisté přece také nezakazovali. „Nebylo zakázáno říkat, že existoval nějaký Tomáš Masaryk či spisovatel Ivan Klíma. Přesto, a to je moje

osobní svědectví, jsem právě kvůli zmínce o těchto dvou osobnostech nesměl obhájit diplomku, která se mimo jiné zabývala Čapkovými fejetony. Vždyť jak je možné, že student vysoké školy za socialismu zná jméno Tomáše Masaryka či Ivana Klímy? Přitom Ivan Klíma od konce 50. a hlavně v 60. letech dával v Českém spisovateli edičně dohromady dílo Karla Čapka, takže to byla absolutně relevantní autorita, kterou nešlo obejít v práci na dané téma. Soudruzi na fakultě neměli nic zakázaného, ale museli se zachovat podle toho, co bylo v jejich zájmu. A pokud se Nejvyšší soud jako vysoká autorita chová tímto způsobem, tak nás vrací o mnoho a mnoho let zpátky. A jestli to zpátky je také dopředu, tak nás všechny potěš pánbůh," obává se mediální odborník.

V 80. letech Češi utíkali hlavně kvůli lepšímu uplatnění

A pozornost obrací k již víc než týden propírané kauze Roberta Fremra, jehož jmenování ústavním soudcem si teď bude prezident Petr Pavel rozmyslet. „Sledoval jsem spíš výmluvy než omluvy nebo komentáře jeho i nového předsedy Ústavního soudu pana Baxy. V obou případech se předmět jejich vyjadřování pro média týkal kauz, které soudili v 80. letech. A jak se ukázalo, u pana Fremra v každém případě, u pana Baxy s nejvyšší pravděpodobností, ani on sám to nevyloučil, se to týkalo souzení emigrantů. Lidí, kteří zvolili před pohodlným konformním životem v našem státě nejistý, často neúspěšný, často jen ekonomicky podmíněný, avšak přece jenom pokus o to odejít do jiné země a zkusit tam uplatnit své schopnosti nebo dosáhnout nějakých vyšších met. Asi by bylo na úplně jinou debatu mluvit o tom, z jakých všech možných důvodů lidé emigrovali," říká Petr Žantovský.

Rozhodně v 80. letech už to asi nebyl strach o život jako v 50. letech. „Ani to nebyl ve zdrcujícím počtu případů zásadní až vojensky pocítovaný odpor, jaký předvádějí lidé mluvící o příbězích o bratřích Mašínech. Spíše šlo o to, že dusno, ve kterém jsme v 80. letech žili, nebylo mnoha lidem příjemné, a mnozí věřili, že by svůj talent dokázali lépe uplatnit tam, kde je svobodněji. Druhá věc je, jestli ten pocit byl správný. Dovolím si osobní vzpomínku. Když jsem byl v roce 1990 poprvé v životě na Západě, ve Velké Británii, tak jsem byl strašlivě zklamaný, protože jsem léta žil v iluzi pečených holubů a příležitostí pro talenty, ale to tak nebylo. Viděl jsem úžasné výkony mladých herců v divadlech na předměstích, ale hráli lidem, kteří u toho večereli, cinkali skleničkami, a to divadlo u toho bylo jen takový benefit ke kuvěru. Bylo to nedůstojné a začínající umělci to neměli snadné. Jen u nich nešlo o překážky politické, ale ekonomické," srovnává mediální analytik.

Podstatou většiny procesů s emigranty nebyla politika

Po tomto krátkém expoze se vrací k tomu, že když už existoval paragraf, kterým se trestal pokus či dokonané opuštění republiky, tak ho musel někdo uplatňovat. „To byli soudci. Byl to pan Fremr, byl to též pan Baxa, jak se zmínil, že možná v jednom případě. To jsem se popadal za břicho, když jsem viděl jeho velmi rozhozenou a velmi nejistou tvář. Když to vykládal na kameru, tak nevypadal ani malinko věrohodně. Kdyby tihle všichni pánové a dámy, kteří se na tom podíleli, měli jenom trošku soudnosti, tak se věnují právnické živnosti, v níž jsou mnozí z nich určitě vynikající. To jim nikdo nebere. Konec konců mnozí studovali na Univerzitě Karlově, a ta měla vždy Právnickou fakultu na velmi slušné úrovni, a tak se dnes jistě mohli uplatnit ve své profesi velmi dobře. Ne. Jejich strašně nezkontrolované ambice je vedou k tomu, aby šli znovu a znovu ukazovat na kamery ty svoje nejisté obličejové a vysvětlovat nevysvětlitelné," diví se Petr Žantovský.

Nejvíce ho na tom všem fascinuje, jak málo médií a novinářů se ptá na to, co bylo vlastně podstatou těch procesů. „Podstatou většiny těchto procesů nebyla politika. Když se režim chtěl zbavit někoho politicky nevhodného, tak v rámci akce Asanace a podobných prostě toho člověka donutil, aby v zahraničí zůstal a nemohl ovlivňovat naše domácí dění. To se běžně dělalo. Oběťmi toho byli písničkáři Hutka, Třešňák a mnozí další. Mnohým lidem nebylo dovoleno vrátit se do vlasti. Například výtvarníkovi a básníkovi Kolářovi a dalším a dalším. Konec konců v rámci této akce byl, pokud vím, vytěsněn i Pavel Kohout se svojí ženou Jelenou Mašínovou. Prostě ten režim se dokázal

svých známějších či elitnějších odpůrců zbavit vcelku ‚elegantně‘, tedy v hodně velkých uvozovkách, poněvadž to znamená zničit jim život a posunout kritéria jejich životů jinam, než by sami chtěli,“ vysvětluje mediální odborník.

Majetky někdo zkonfiskoval, někdo se na tom podílel

Ale většinou lidé utíkali za kopečky proto, aby něčeho ve svém životě dosáhli. „Měl jsem jednoho takového známého, byl to umělecký truhlář a vynikající restauratér nábytku, který tady z různých důvodů nedostal pořádnou práci. Bylo mu líto svoji kvalifikaci hodit do kanálu, a tak se jednoho dne rozhodl, že to vyřeší útekem a uplatní se tam. Moc se mu to nepovedlo. Ona ta emigrační atmosféra nebyla úplně dobrá a žádné velké přívaly lásky k emigrantům tam také nepanovaly. Ale to je jiná věc. Chci tím říct, že důvod, proč mě udivuje mediální reflexe, je i v tom, že se vůbec nemluví o tom, že po většině těch lidí, kteří utekli, zůstaly nějaké majetky. Domy, byty, možná další nemovitosti, co já vím. Když utíkáte přes zájezd s Čedokem do Jugoslávie a z Jugoslávie se snažíte nějak proklouznout do Rakouska, tak si toho s sebou moc neberete. Stejně jako ten člověk, co v Nových Zámčích skočil do Dunaje a přeplaval na druhou stranu v době, kdy Maďarsko už povolilo volný přechod hranic do Rakouska,“ připomíná Petr Žantovský.

Mnoho lidí takhle končilo například v maďarském městě Šoproň, kde byly i srazy těchto emigrantů, ale jejich majetky někde zůstaly. „Nebylo možné si je vzít na záda, skočit do Dunaje a přeplavat s nimi. Ty majetky někdo zkonfiskoval, někdo se na tom podílel, někdo je dostal, nějakí soudruzi či soudružky si je rozdali, možná i ti soudci. Nikdo se jich na to neptá. Proč se novináři nezeptají pana Baxy, jestli se náhodou nepodílel na něčem podobném? Nebo jestli se pan Fremr nepodílel na něčem podobném. To by potom byla i navzdory nějakému latentnímu promlčení moc pěkná trestní kauza. A mít v trestním podezření hned dva ústavní soudce, z toho jednoho předsedu, to hned tak v nějaké zemi nemají. To by nám i Burkina Faso mohla závidět. Tak bych v tomto smyslu ponoukl novináře, aby byli důvtipnější, protože není všechno zlato, co se třpytí, a není všechno tak triviální, jak se jim podá jenom proto, že to někdo politicky chce,“ podotýká mediální analytik.

Zvýhodněný český vyhledávač a lehce naznačená korupce

Pro závěrečné téma ho inspirovali jeden ze zákonodárců a jeho „úžasný“ nápad. „**Vodu v mediálním rybníce**“ zčeřil v těchto dnech Ivan Bartoš. Po dlouhé době jsem mu velice rád zatleskal za jeho vystoupení ve věci nového autorského zákona, který prosadila koaliční vláda. Obsahuje i články, které se vztahují k šíření mediálních obsahů prostřednictvím velkých provozovatelů, jako je Google a podobně. Na první pohled to vypadá celkem nevinně, ale když se podívá někdo, kdo do toho trochu vidí, tak z toho zřetelně vyplývá, že když vydáváte nějaké mediální obsahy, tak se vám stane, že když vám podle toho zákona příslušný upozornovatel – třeba vyhledávač Google – za obsahy, na které odkazuje, nezaplatí, tak je nemůže používat,“ konstatuje pro ParlamentníListy.cz Petr Žantovský.

Vaše obsahy se tak z tohoto vyhledávače jaksi vymizí, už tam nebudou. „Ten vyhledávač vás totiž potřebuje mnohem méně než vy jej. To je základní chyba úvahy zákonodárce v tomto případě. Ten únik způsobu dostupnosti k jednotlivým mediálním obsahům skrze internet může být zejména pro ty kombinované vydavatele i pěkně likvidační. Nevím, zda přesně toto si uvědomoval pan Lacina, poslanec za STAN, i když pan ministr Bartoš byl ve svém tweetu velice adresný a celkem jednoznačně odkázal tenhle nesmyslný artikel do hájemství jako by lehce naznačené korupce. Protože když za to nebudou platit tihle zahraniční provozovatelé nebo šířitelé, tak to je obrovská výhoda pro Seznam, který je nejen vyhledávačem, ale i vlastníkem řady svých vlastních médií a bude na tom profitovat, protože sám sobě platit nemusí. A když, tak pouze formálně. A takových příkladů bychom jistě našli více,“ poznamenává mediální odborník.

Úžasná myšlenka vytahovat peníze ze zahraničních firem

Nabízí se otázka, čemu měl nový autorský zákon sloužit. „Na první pohled by člověk řekl, že proto, abychom pokud možno vydyndali z každé mrtě poslední haléř, jak jen to jde, z každého vydavatele, z každého, kdo je jen trošku úspěšný, nebo mu jeho práce jde nebo ji dělá dobře, tak bude trestán za úspěch. Bude trestán za to, že mu někdo dokonce pomáhá k tomu úspěchu. To mi přijde hodně bizarní. Druhá bizarnost na tom mi přijde samotná účast pana Laciny. Zním ho od počátku 90. let, když to byl ještě začínající nepříliš ochmýřený novinář. Poté se dopracoval skrze velmi silnou – řekl bych – lepící montáž na Michala Prokopa, jemuž dělal dlouhá léta dramaturga a člověka na všechny práce pro jeho televizní pořad Krásný ztráty. Pak se Lacina zřejmě – celá ta léta jsem s ním vůbec nemluvil a vůbec po tom netoužím, ale vím, že je velmi aktivní v různých směrech – rozhodl, že bude úspěšný a vynikající politik a že k tomu má schopnosti,“ odhaduje Petr Žantovský.

To rozhodnutí ho postupně přivedlo na Prahu 6 ke starostovi Ondřeji Kolářovi, nyní je poslancem za STAN. „To je takové to amalgámoidní hnutí, které pozře každého, kdo je ochoten pro ně udělat víceméně cokoli. A slovo skrupule nemusí být pro něj tím úplně hlavním slovem na světě. Teď tedy pan Lacina vyběhl s touto ‚úžasnou‘ myšlenkou, že bude vytahovat peníze ze zahraničních firem, aby nešířily mediální obsahy našich producentů. To je poněkud nemravné, hloupé a vůbec se nedivím, že se pan Bartoš rozčiluje. Navíc ještě, a to je třetí okolnost, jsem zaslechl, že se chystá vytvoření nového úřadu, jakéhosi kolektivního správce vydavatelských práv. To jsou práva na články, odkazy, různé citace a podobně. Přitom Piráti šli už před mnoha lety do voleb s tím, že jestli něco opravdu chtějí odbourat, tak je to fenomén tzv. kolektivních správců. Tehdy šlo především o kolektivního správce Ochranný svaz autorský, který velmi zvláštním způsobem ochraňoval často práva i těch autorů, kteří o tom neměli ani tušení,“ připomíná mediální analytik.

Ptejme se poslance Laciny, co ví o institutu kolektivního správce

S Ivanem Bartošem v minulosti vedl vícero rozhovorů Český rozhlas i jiná média. „A vím, že vždy hájil tezi, která mi byla sympatická, že by se každý autor měl hájit a zastupovat především sám. A že tyhle instituce jsou jenom úžasným místem pro možnou korupci či přesouvání peněz a především, že v mnoha případech už vůbec není namístě vybírat peníze za něco, co už je mimo kategorie něčím dané. Piráti, bohužel, nedocílili a ani tím směrem nevyvinuli dostatečnou energii, aby podobné instituce zrušili. Nicméně teď by měli napnout všechny síly k tomu, aby nová taková nevznikla, protože to by byl další barák plný kšeftářů, právníků, švindlířů a nevím, koho ještě. Ti by z firem, z autorů, z kdekoho tahali peníze, na které nemají žádný nárok, ale které si vydyndali na zákonodárcích, protože tyto věci jdou u nás vždy přes Parlament. Tak se ptejme pana Laciny, co ví o institutu kolektivního správce. Možná by jeho odpovědi byly zajímavé,“ dodává Petr Žantovský.

[ZDROJ](#)